MANKURT

Mankurt; Cengiz Aytmatov'un 1980 yılında yazdığı Gün Uzar Yüzyıl Olur adlı eserinde Kırgız destanlarından yararlanarak güncelleştirdiği bir kişiliktir. Mankurt bazı işlemler sonucu öz benliğini yitirerek kendisini kimliksizleştiren düşmanının kuklası haline gelmiş bir zavallı insan tipidir.

Aytmatov'un "Gün Uzar Yüzyıl Olur" adlı eseri pek çok Batı diline ve Türk lehçelerine çevrilip yaygınlaşırken "mankurt" kavramı da kabul görerek literatüre girmiş ve "mankurt" ve "mankurtlaştırma" temaları yaygınlaşmıştır. Fransa'da V. Lackhine tarafından "yılın kitabı" olarak gösterilen Aytmatov'un "Gün Uzar Yüzyıl Olur" eserinden yapılan iktibasla "Mankurtizm" "sosyal kimlik değiştirme ve öz köküne yabancılaşma" temalarını karşılayan bir terim olarak sosyal psikoloji literatüründe yerini almıştır.

MANKURT-LAŞ-TIRILA-MAYANLARDAN MISINIZ?

İlk kez yirmi yıl kadar önce ünlü Kırgız yazarı Cengiz Aytmatov'un "Gün Uzar Yüzyıl Olur" romanında gördüğüm "mankurt" terimi ve yazarın bu terim bağlamında anlattığı "Nayman Ana Destanı" -eserin bütün okurlarını etkilediği gibi- beni de büyülemişti. Aytmatov'un Türk okurları tarafından yaygınlıkla tanınmasında en büyük paya sahip olan bu muhteşem kitabını -sanıyorum sırf bu destanın cazibesi ile- birkaç kez okudum.

Doğrusu -ilk zamanlar- "mankurt" tabirinin Aytmatov tarafından "üretildiğini" düşünmüştüm. Ancak daha sonra "mankurt" deyiminden türetilen mankurtizasyon, mankurtizm terimlerinin de hızla literatüre girdiğini fark edince bu terimlerin işaret ettiği olgunun 'tarihi kökleri bulunması gerektiği' ilhamı ile konuyu araştırma çabasına girdim.

Literatürde Mankurt [1]terimi yaygın olarak "Cengiz Aytmatov'un "Yüzyıldan Daha Uzun Gün" romanında popülarize ettiği bir Türk efsanesinden gelen bir terim" olarak tanımlanarak kullanılıyor. Mankurt teriminden türetilen "mankurtlaştırma" anlamındaki mankurtizasyon(=mankurtisation [2] ve "mankurtçuluk" anlamındaki mankurtizm (=mankurtism) [3] terimlerine de literatürde sıklıkla rastlanmaktadır.

Baltık Gençlerinin İsyan Uranı : "Bizler Mankurt Değiliz !.."

Bu araştırmalarımda beni çok şaşırtan şeyler ile de karşılaştım: Mesela: 1990'ların başında Gorbaçov döneminde Sovyetler Birliği'nden ayrılmak için meydanlara dökülen Baltıklı gençler "Bizler Mankurt Değiliz" pankartları da açmışlardı milli bayrakları yanında... Belorusya'dan A.B.D.'ye

[1] "The term mankurt comes from a Turkic myth popularized by Chinghiz Aitmatov in his novel The Day Lasts More Than a Hundred Years"
http://encyclopedia.thefreedictionary.com/Chinghiz%20Aitmatov
[2] Mankurtisation teriminin kullanım örnekleri için:
http://www.utoronto.ca/cias/kyrgyzstan.html
http://home.parks.lv/sandisr/youth.htm
[3] Mankurtism teriminin kullanım örnekleri için: http://cess.fas.harvard.edu/CESSpg_conf_abstracts2005.html
http://www.crvp.org/book/Series03/IIIC-2/chap-4.htm

göç eden hızlı bir siyonist -muhtemelen Aytmatov'un Rusçasından okuduğu romanın tesiri ile- kalem aldığı **"Jewish Mankurts"** adlı makalesinde [4]bazı Yahudileri "mankurt"lukla suçluyordu.

Nihayet Türk tarihindeki "mankurt" söylencesinin "Gün Uzar Yüzyıl Olur"da nasıl ete-kemiğe büründüğünün menkıbesini ünlü Kırgız yazarı Cengiz Aytmatov ile Kazak şairi Muhtar Şahanov'un derin sohbetlerinden oluşan Kuz Başındaki Avcının Çığlığı adlı eserin Banu Muhyaeva tarafından yapılan çevirinde -epeyce bir süre sonra- buldum. [5]

"Kuz Başındaki Avcının Çığlığı" adlı kitabın "**Yüzyılların Gölgesindeki Suç"** alt başlıklı kısmında Aytmatov, "Gün Uzar Yüzyıl Olur" adlı ünlü romanı ile dünya literatürüne kazandırdığı "mankurt" kavramını işlerken tarihi köklerden nasıl yararlandığına ışık tutmaktadır. Böylelikle "Ah, insanın aklını, düşüncesini çekip almayı hangi kara yürek keşfetmiş?" sorusunu yine kendi yanıtlayan Aytmatov bir anlamda da "mankurt" teriminin Türk tarihinin uzak asırlardaki köklerini açığa çıkartmaktadır.

"Gün Uzar Yüzyıl Olur" adlı romanındaki müthiş kurgulamayı nasıl plandığı konusunu Aytmatov'a "Romanın karmaşık ve çok çarpıcı olayları, düşüncelerinizde ne zaman uyandı? Mankurtluk ve Baykonur uzay üssünü, yani tek adamın ve tüm dünyanın problemini nasıl birbiriyle ilişkilendirdiniz?" sorusunu yönelterek soran Şahanov şu cevabı alır:

"Yazar, yazmasa da yazmaktadır." diye hoş bir aforizma vardır. Önüne kağıtları açıp, eline kalem alarak yazacağı eserin konusunu belirlemekle; eğer buna ruh hazırlığı yoksa, büyük saray yapmayı istemesine rağmen gereçlerini hazırlamamış mimar gibi boşuna vakit öldürür. Bulunan konuda sağlam düşünceyi alıp çıkmak için gönül deposunu kurcalayacak. Çocukluk anıları, gördükleri, düşünceye düğümledikleri, yaşadığı türlü olaylar ve yüzleşmeler seçilip bir düzene sokularak, eserin temelini oluşturur.

Bir seyahatimde trenle Kazakistan üzerinden Moskova'ya gidiyordum. Kızılorda ilinden geçerken, radyo; Baykonur'dan bir uzay gemisinin fırlatıldığını haber verdi. Trenin penceresinden güneşin kavurduğu bozkıra bakarak derin düşüncelere kapıldım. "Gün Uzar Yüzyıl Olur" romanını yazmak fikri o anda aklıma gelmişti. Gençliğimizde duyduğumuz mankurtluk hikayesi, hayalimde yeniden ışıklandı. Geçmiş zamanlarda kara güç sahibi, insanın başını deriden çembere alıp aklını-fikrini söndürmüş. Birbirine karşı ideolojilerini öne sürüp kendi arasında çatışmaya düşen iki sistem, uzaya çıkıp birbirini tehdit ederek yerküresine ideolojik bir şire (=taze deve derisi) sararsa ne olacak? Tek insanın başına sarılan deri, değiştirilip bizim hepimizi kapsayarak sarılamaz mı? Türlü ölçülerde olmasına rağmen trajedi ortaktır. İnsanoğlunu, gerçekleşmesi mümkün olan böyle bir bela konusunda önceden uyarmak istiyorum."

Cengiz Aytmatov, aynı kitaptaki anlatımına göre "mankurt" kavramının kökeni olan efsaneyi Kırgızistan'ın Tan bölgesinde Ak-Olon köyünde doğan ünlü Manasçı Sayakbay Karalaev (1894-1971)'den öğrenmiştir. 1918'den itibaren parçalar okumağa başladığı Manas destanının 500.553 mısralık bir varyantını söylediği kayda girmiş olan Sayakbay'ın Hızır(a.s.)'dan aldığı nasib ile destan söylemeğe başladığını da ifade eden Aytmatov "mankurt efsanesi"nin kökenini şu şekilde nakletmektedir:

"Gün Uzar Yüzyıl Olur" romanını yazarken, mankurt konusunu inceden inceye araştırdım. Çocukluğumuzda, yol-yordam bilmeyen birilerine "Hey! Mankurt musun?" dediklerini çok duymuştuk. İnsanın mankurta nasıl dönüşeceğini bilmesek de, kemiklerine işleyen ağır bir söz olduğunu sezerdik.

Mankurtluk hakkındaki ilk bilgilerden birine, on asır önce makamla söylenmeğe başlanıp, Kırgız halkının kahramanlık ve kültür ansiklopedisi haline gelen Manas Destanı'nda rastlanıyor. Orada çocuk Manas'ın yaramazlığı ve dayanılmaz gücünden korkan Kalmukların, "onu mankurt edelim" deyip, söz bağladıkları şöyle destanlaştırılmıştı:

---

[4] Boris Shusteff , Jewish Mankurts?
http://www.freeman.org/m_online/may99/shusteff1.htm
[5]Kuz Başındaki Avcının Çığlığı , Tolkun Yayınları, Ankara 1.Baskı Aralık 1998; 2. Baskı Şubat 2000)

Bala'yı[6] tutup alalım

Başına şire[7] takalım

Eve götürüp azap verelim

Altı boy Kalmak 'ın

Ayak-başını yığalım.

Bindokuzyüz altmışlı yılların içindeydi sanıyorum; ünlü Manasçı Sayakbay Karalayev'den mankurt'un anlamını sormuştum. O zaman ihtiyar Manasçı, biraz düşündükten sonra konuşmaya başladı:

> **"-Geçmişte, Kalmuk ve Kırgız çatışmaları sırasında iki taraf, mal-mülk ganimetle birlikte, köle etmek için birbirinden tutsak da alırlardı. Tutsağı güvenle elde tutmanın en emin yolu, onu mankurt etmektir. Bunun için önce tutsağın saçını kazıdıktan sonra, yeni kesilmiş devenin -veya sığırın- taze, ıslak derisini - Kırgızlar şire derler- tutsağın başına sararlar. Sarılan deri, bağcıklarla, şakaktan sıkılarak, sağlam olarak bağlanan tutsak kavurucu güneş altına böylece, eli ayağı bağlı bırakılıyormuş. Tutsak, o zaman iki azaba birden düşermiş. Önce yaş deri sıcaktan kurudukça büzülüp, başını sıkarak kemiklerini kıracak gibi olur; ikincisi, yeniden çıkan saç, kuruyan deriyi delemeyip, tekrar kafa derisine dönüp iğne batırılır gibi girip, bütün sinir duygusunu öldürür; sonuçta tutsağın hafıza, akılda tutabilme, anlama yeteneğini yok edermiş. Tutsak bir hafta veya on gün sonra, ya ölür ya "mankurt"a dönermiş. Ölürse azaptan kurtulur, diri kalırsa; adını, geldiği soyu, bütün mazisini unutur, sadece efendisinin isteklerini yerine getiren kaba kuvvet sahibi bir köle haline gelirmiş... İnsanoğlu, saçlarını diken diken eden nice zulüm keşfetmiştir. Ancak bu facianın dengi olamaz."**

Aytmatov tarihin sisli sayfaları arasından çıkararak Manasçı Sayakbay'ın kendisine aktardığı bu efsaneyi "Gün Uzar Yüzyıl Olur" romanında şu satırlarıyla güncelleyerek Kırgız bozkırlarından tüm dünyaya dağılmış milyonlarca okuruna iletmeyi başarır. İşte Aytmatov'u soydaşları ve meslekdaşları arasından sıyırarak "kutup yıldızı" yapan da bu anlatım yeteneğidir :

Mankurt Kimdir? Ya da Nasıl Mankurt Olunur ?..

> **"...Önce tutsağın kafasını kazırlar, kesilen bir devenin boyun bölgesinden yüzülen bir deri parçası tutsağın kafasına bir başlık gibi geçirilir. Kafasına deri geçirilen tutsak başını yere sürtmesin diye boyuna tahta kalıp takılır, yürek paralayıcı çığlıklarını kimse duymasın diye ıssız bir yere götürülürdü. Kolları, bacakları bağlı tutsak orada güneşin alnacında, aç-susuz birkaç gün kalırdı. Başına deri geçirilenlerden çoğu acıya dayanamayıp ölür, sağ kalanlarsa belleklerini yitirerek geçmişlerini anımsamayan birer "**mankurt**" -köle- olurlardı. Tutsakların ölüm nedeni açlık, susuzluk değildi. Zavallılar başlarına geçirilen taze deve derisinin güneş altında kuruyarak büzülmesi sonucu acıya dayanamadıkları için ölürlerdi. Sımsıkı sarılan deri kurudukça tutsağın kazınmış başını mengene gibi sıkıştırırdı. Bütün bu acılar sonunda tutsak aklını yitirmeye başlardı. Juan-juanlar işkencenin beşinci gününde sağ kalan var mı diye bakmaya gelirlerdi. İşkenceye tutulanlardan biri bile sağ kalsa amaçlarına ulaşmış sayarlardı kendilerini... "M**ankurt" **kim olduğunu, soyunun-sopunun nereden geldiğini, adını, çocukluğunu, anasını-babasını bilmezdi kısacası insan olduğunun bile farkında değildi. Benlik bilincini yitirdiği için efendisine iktisadi açıdan büyük avantajlar sağlardı... Herhangi bir köle sahibi için en büyük tehlike, kölesinin başkaldırmasıdır. Her köle fırsat bulunca isyan eder; oysa m**ankurt** köleler**

---

[6] Bala: Çocuk

[7] Şire : Taze, yaş hayvan mide derisi

arasında kaçmayı, karşı koymayı, başkaldırmayı düşünmeyen, alışılmışın dışında tek varlıktı. Köpeklerin sahiplerini dinlemeleri gibi mankurt **ta efendisinin sözünden dışarı çıkmazdı. Efendisinden başkasının sözünü dinlemez, bedeninin gereksinmelerinden başkasını düşünmezdi.... En kirli, en ağır işler mankurtlara verilir, sonsuz sabır isteyen bıktırıcı, sıkıcı, sinir törpüleyici işler onlara yaptırılırdı."...** [8]

Aytmatov daha sonra sözü bugüne getirir: **"Totaliter sistemde bütün toplumun, - senin de benim de-, herkesin aklı-fikri, anlayışı, bir ideolojik bir cendereye kondu. Bu, insanları baskıcı bir rejime körü körüne bağlamak maksadıyla yapılmıştı."**

---

[8] Cengiz Aytmatov, Gün Uzar Yüzyıl Olur, Çev.: Mehmet Özgül; s. 125-127, Cem Yayınevi, İstanbul-1985.
Normalde tutsağın yakınları onu kurtarmak için bazen yola koyulurmuş; fakat kaçırılan yakının "mankurt" olacağını / olduğunu duyunca artık onu aramazlarmış. Çünkü **mankurtlaştırılan birinin artık anne babasına bile bir hayrının olmayacağını biliyorlarmış.** Fakat yine de tutsakların kaçırılma olasılığına karşı, onların yanına bir iki tane gözcü dikilirmiş. Neyse, tutsak günlerce kızgın güneşin altında beklediği için, deri kafasında kurumaya başlar, kurudukça büzülür, büzüldükçe de kafatasını aynen mengene ile sıkar gibi gerermiş. Bunun yanı sıra kökünden kazınan saçlar yeniden çıkmaya başlayınca, kafada kuruyan deriye çarpıp geri döner ve böylece kıllar üste doğru çıkamayınca alta doğru iner, beyne saplanmaya başlarmış. Hem kafatasının gerilmesi hem de kılların beyne batması tutsağa anlatılması çok güç bir acı yaşatırmış. Eğer tutsak çok güçlü ve dayanıklı değilse acıya dayanamayarak ölürmüş. Hatta mankurtlaştırılmak için çöle bırakılan beş tutsaktan en az biri ölmezse, bunları kaçıranlar kendilerini şanslı görüyorlarmış.
Tutsak, eğer yaşamayı başarabilirse hem çektiği acılar hem de kılların beyne batması nedeniyle bilincini (hafızasını / şuurunu) kaybedermiş. Juan-juan'lar onu çölden alıp getirir, boynundaki kalıbı çıkarır ve ona yemek verirlermiş. Annesini, babasını, boyunu, doğduğu yeri, adını… unutan tutsak, artık kendisini karnını doyurmaya çalışan bir varlık olarak görmeye başlarmış. Tutsağın sahibi olarak gördüğü kişi, ona sıkça yemek verip onu kendine bağlarmış. Artık bir "mankurt" olan bu kişi, sahibinin sözünden çıkamayacak sadık bir "köpek"ten veya emirleri eksiksiz yerine getirecek bir "robot"tan farksızdır. Sahibi ne kadar zorlu, sıkıntı verici işler yapması için ona emir verse de, o onları yapmaktan çekinmezmiş.
O dönemde mankurtlar, normal kölelerden daha değerliymiş. Bir mankurt, güçlü ve dayanıklı on tutsakla eş değermiş. Hatta bir olay sonucunda bir mankurt öldürülürse bunun için ödenecek bedel, hür bir kişinin ölümü için ödenecek bedelden üç kat fazla olurmuş. Çünkü "Sarı-Özek"in kavurucu çöllerindeki sıcaklara, o çölde deve gütmek için günlerce sıcağa dayanabilmeye ancak bir mankurt dayanabilirmiş. Açlıktan ölmemesi için yiyeceğini ve suyunu; donmaması için de üzerine yırtık pırtık birkaç parça giysi verince, başta kavurucu çöllerde deve gütmek olmak üzere bütün işleri çekinmeden yaparlarmış. İşte bunun için o dönemde bu vahşice eziyetler, sıkça görülürmüş.
Mankurtlaştırma ile ilgili "Nayman Ana" adında bir kadının çocuğunu mankurt olmaktan kurtarması için yaptığı mücadelenin anlatıldığı bir söylence (efsane) de vardır. Bu söylenceye göre; Nayman Ana'nın oğlu Juan-Juan'lar tarafından kaçırılmıştır. Nayman Ana, yetişkin oğlunu mankurt olmaktan kurtarabilmek için -diğer birçok annenin aksine- çocuğunun peşine düşmüştür. Araya taraya oğlunu Juan-Juan'ların develerini gütmekle görevlendirdikleri bir yerde bulmuş ve gizlice oğlunun yanına kadar sokularak onun karşısına çıkmıştır. Fakat oğlunu bulduğunda, o çoktan "mankurt" olmuştur. Annesi oğluna her ne kadar kendi adını, babasının adını falan söylemişse de, artık her şey için geçtir. Çünkü oğlu, artık eskiye dair her şeyi unutmuş bir mankurttur. Annesi bunu bildiği hâlde bıkmadan, usanmadan oğluna her fırsatta "Senin atan (baban) Dönenbay'dır. Sen Dönenbay'ın oğlusun." demiştir.
Bir gün oğlunun efendisi sayılan Juan-Juanlar, bu durumdan kuşkulanmış ve köleye karşısına çıkacak her kim olursa olsun, onu oklayıp öldürmesini emretmişlerdir. Annesi yine oğlunun yanına gelip **"Senin atan Dönenbay…"** demek isteyince, köle hiç duraksamadan okunu çekip annesinin göğsüne saplamıştır. Söylenenlere göre zavallı Nayman Ana'nın ruhu, bir kuş olup havalanmış ve oğlunun başının üstünde dönmeye başlamıştır. Havada dönerken bile oğluna **"Senin atan Dönenbay, senin atan Dönenbay, senin atan…"** diye seslenip durmuştur. Hatta bu olaydan ötürü, o kuşun adına **"dönenbay kuşu"** demişlerdir. (Kazım Öztürk 13 HAZİRAN 2012) http://www.hicrandergisi.com/kazim-ozturk/mankurtlasmak.html
http://www.youtube.com/watch?v=k8OiBzaaTeg

Şahanov, Aytmatov'un "Nice yüzyılların sınavından geçmiş gizemli Asya kıtasının doğurduğu, ta Manas devrinden önce keşfedilmiş öldürücü bir metodu, kimsenin aklına gelmeyen yeni bir çözüm bularak, bütün dünyanın problemi olarak ortaya koydu"ğunu ifade eder ve böylece "dünyanın söz dağarcığına mankurtluk (mankurtizm) diye yeni bir kavram kattı"ğını isabetle kaydeder.

Şahanov'a göre Sovyetler Birliği devrinde, dilini ve özünü, örf-adetini unutup, tarihî hafızasını kaybetmeye başlayan az nüfuslu halkların trajedisi, Aytmatov'un bu eserinden sonra bütün açıklığı ile ortaya çıkmış ve Mankurt olmamak meselesi, nüfus yönünden zayıf olan halkların parolasına dönüştü. Şahanov, Aytmatov'un ağzıyla söylenen bu acı gerçeğin, özellikle Rus totalitarizminin ağına düşen halkları ırgalayıp uyandırdığını ifade eder. Mankurtlaştırılan nesilden bir gençliğin perişan durumu karşısında "ruh köküne yabancılaştırılamamış" insanın totaliter rejime en tabii bir çerçevedeki ruh isyanı Aytmatov'un "Gün Uzar Yüzyıl Olur" adlı ünlü romanında romanın asli kahramanlarından Boranlı Yedigey'in dilinden bir dua formunda seslendirilir:

Boranlı Yedigey (Edige)' in Duası:

"Şimdi yüzümüzü kutsal Kâbe'ye dönelim, ellerimizi önümüze açalım. Böyle bir saatte dualarımızı, aklımızdan geçenleri duysun anlasın diye Tanrı'yı düşünün... "... Böylece insanoğlunun bir rastlantı sonucu geldiği, fakat günlerle gecelerin izlemesi gibi aynı şaşmazlıkla günü gelince bırakıp gideceği bir dünya, kendi düzeni içinde değişmez bir dünya yarattığı için Yaradan'a selam vermiş oluyordu... O anda coşkuyla kendinden geçercesine dua etmekte haklıydı, çünkü insanoğlu dünyada boşuna yaşamıyordu. **"Ey Tanrım, dedelerimizin ezberledikleri kitaplardan okuduğum duaları gerçekten işitiyorsan beni de işit. O'nun vasiyet ettiği gömütlüğe gömmeyi başaramadık... Biz kullarını bağışla ve Kazangap kulunu toprağa kabul et... Biz kulların sana yakarmaktan başka birşey beceremediğimiz için acı, esirge bizi, yardımını eksik etme. Biz kulların doğru olsun, yanlış olsun, herşeyi Sen'den bekleriz. Bir katil bile Sen'i kendi yanında görmek ister... Nayman Ana'nın yattığı kutsal gömütlüğe bundan böyle gelemeyecek oluşumuza çok üzgünüm... Vasiyetimi benimle buraya gelen gençlere bırakıyorum, beni buraya gömmek onların boynunun borcu olsun; ancak aralarında dua edecek birini göremiyorum ne Tanrı'ya inanıyor, ne de dua biliyorlar... Duaları küçümsüyorlar. Bu duruma göre ecel saati gelince kendilerine, başkalarına ne diyecekler? Acıyorum hepsine... Kutsal varlığına saygısızlık ettiğim için bağışla beni Tanrı'm !.. Eğer yaramaz bir şey söylediysem bağışla beni. Ben basit bir insanım, ancak bu kadar düşünebiliyorum... Bağışını üzerimizden eksik etme... Amin."** [9]

Şahanov, Litvanya; Estonya gibi Baltık cumhuriyetleri ve Moldova'da gençlerin, 1990'larda Rus işgaline karşı meydanlara çıktığında ellerinde **"Biz Mankurt Değiliz"** yazılı pankartlar taşımasını, Aytmatov'un "mankurtlaşmaya direnişe çağrı"sının dünya çapındaki fiili bir yanıtı olarak tarihe yazmıştır.

Bugün sosyal psikolojinin "kendine yabancılaştırılma, kimliksizleştirilme" anlamında bir terimi haline gelen Mankurtlaştırılma -mankurtizasyon- kavramını Türk tarihinin sisli karanlıklarından Manasçı Sayakbay'ın kılavuzluğu ile çıkarıp kayda geçiren Cengiz Aytmatov'un büyüklüğünün bir nedeni işte budur. Özüne yabancılaşarak kendisini yüceltebileceğini sanan bazı aydınlarımız; ve özellikle yazar-çizerimiz de bu "ölümsüz efsane"den kendisine bir pay çıkartır; umarım!

HAYATİ BİCE- 08 Temmuz 2011

(http://www.haberiniz.com.tr/yazilar/koseyazisi35625-Mankurt_las_tirila_mayanlardan_misiniz.html)

---

[9] Aytmatov,age, s. 335-338, İstanbul-1985.

GÜNÜMÜZDE YAPILAN MANKURTLAŞTIRMA OPERASYONLARI

Günümüzde toplumlar bu şekilde mankurtlaştırılmıyor artık. Beyin yıkama yöntemleri kullanılıyor bu amaç için.

CIA'nın yaklaşık 50 yıldır uyguladığı en etkili toplumsal kontrol yöntemlerinden biri kamuoyunu değişik yapay uyarıcılarla ve şişme gündemlerle uyutulmasıdır. Bu proje için **"insan hakları" ve "yardım kuruluşlarına"** gizli fonlar aktarılmıştır.

CIA, kontrol etmek istediği ülkelerin yapısını inceleyip proje hazırlamak üzere Ford Vakfı'nı ve **Tavistock İnsan İlişkileri Enstitüsü**'nü kurmuştur.

Ford Vakfının amacı antiemperyalist ve ulusal sol hareketleri etkisiz kılmaktı. Guatemala'da Demokrat Arbenz ve İran'da Musaddık hükümetini deviren projelere Ford Vakfı imza atmıştır.

CIA, toplum mühendisliğine soyunarak dünyayı ABD istekleri doğrultusunda biçimlendirmek amacıyla Tavıstock İnsan İlişkileri Enstitüsü'nü de kurmuştur. I ve II. Dünya Savaşı yıllarında **Psikolojik Savaş Örgütü** olarak çalışan **Tavıstock Grubu, Rockfeller Vakfı**'nın yaptığı büyük bağışlarla 1946 yılında görev alanını genişleterek yeniden yapılandırılmıştır. Rocefeller, Tavistock'a daha geniş çaplı psikolojik savaş araştırmaları yapma ve uygulama görevleri vermiştir.

Tavistock Enstitüsü'nün ilham kaynağı ünlü psikanalist Sigmond Freud'un **"insan davranışlarının kontrolü"** konusundaki psikanaliz araştırmaları olmuştur.

Tavistock'un önecelikli hedefi halkın psikolojik direncini kırmaktır." Bu amaçla aile bağını zayıflatmak, din, onur, milliyetçilik ve seksüel davranışları çökertmek için teknikler geliştirmiştir.Tavistockun geliştirdiği yöntemlerden biri de "uyuştucu haplar" kullanılması ve "sesksüel davranışların çarpıtılmasıdır". Bugün Tavistock, ABD'de 6 milyar dolarlık bir bütçe ile faaliyetlerini devam ettirmektedir.

Tavistock'un en önemli programlarından biri "beyin yıkama teknikleri"dir.

Özetle, CIA; Tavistock Enstitüsü, Ford Vakfı, Rockefeller Vakfı gibi kuruluşlarla sömürmek istediği toplumları şekillendirmektedir.

Hedef toplum CIA uzmanlarınca siyasi, sosyal, kültürel ve psikolojik incelemelere tabi tutulur. Elde edilen bulgular kullanılarak uygun bir "istihmar-eşekleştirme" paketi hazırlanır ve paket hayata geçirilir. Paket hazırlanırken en güzide kişiler ve kurumlar kullanılır. Çoğu zaman, seçilen kişi ve kurumlar dahi kullanıldıklarının ayrımında değildir. Paketin hayata geçirilmesinde medya ön plandadır.

Dr. Emery, Tavistock Enstitüsü'nün projeleri doğrultusunda toplumsal uyutmanın üç sahfada gereçekleştiğini belirtmiştir:

<u>1. Sahfa:</u> Moral-ahlakî değerlerini yitirme (Demoralisation)

<u>2. Safha:</u> Zihni Bölünme (Segmentation) Bu sahfada birey, zihninde yerleşik olan ulus devlet görüşünden kopar ve cemaat görüşüne geçer.

<u>3. Sahfa:</u> Zihni Ayrışma (Disassocation) Bu safhada birey, fantezilerle, gerçekleri birbirine karıştırıp bir anlamda "robatlaşmış bir birey" haline gelir.

[http://www.medyaningunlugu.com/]